

Alina Klonowska
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Analiza zmienności makroekonomicznych wielkości finansowych na przykładzie wybranych krajów Unii Europejskiej

ANALYSIS OF THE VARIABILITY OF MACROECONOMIC FINANCIAL QUANTITIES WITH THE EXAMPLE OF SELECTED EUROPEAN UNION COUNTRIES

Celem artykułu jest próba oceny perspektyw wejścia na ścieżkę równowagi i stabilności makroekonomicznej w państwach UE. W pracy postawiono hipotezę: okres odbudowy gospodarczej państw UE po 2009 r. rodzi realne przesłanki wejścia na ścieżkę równowagi i stabilności makroekonomicznej w przyszłej perspektywie. Do zbadania zależności między popytem krajowym i PKB oraz wysokością eksportu i PKB wykorzystano współczynnik korelacji Pearsona. Natomiast ocenę sytuacji finansowej państw przeprowadzono na podstawie miar interwencji fiskalnej. Okres badawczy obejmuje lata 2000 – 2016.

W rozdziale pierwszym wyjaśniono przesłanki wyboru grupy badawczej i zastosowane metody badawcze. W rozdziale drugim dokonano analizy kształtowania się wskaźników ekonomicznych. Zmiany w zakresie wskaźników fiskalnych ujęto w rozdziale trzecim. W podsumowaniu przedstawiono najważniejsze konkluzje wynikające z przeprowadzonych badań.

Słowa kluczowe: kryzys gospodarczy, wskaźniki fiskalne, wskaźniki makroekonomiczne.

Wprowadzenie

W teorii ekonomii, a także w praktyce, kluczowe znaczenie ma osiągnięcie stanów równowagi i stabilności w sferze gospodarczej i finansowej. Równowaga oznacza bowiem pogodzenie potrzeb finansowych państwa z wymogami wzrostu i rozwoju społeczno-gospodarczego. Stabilność zaś to utrzymanie tego stanu w średniej lub długiej perspektywie. Niestety nieodłączną cechą rzeczywistości gospodarczej są cyklicznie pojawiające się kryzysy, które nierzadko obejmują sferę finansową, a następnie także realną. Jak podkreśla W. Nawrot [2009, s. 19], rośnie ich liczba oraz zwiększa się ich zasięg. Tylko w XX w. doszło do czterech wielkich kryzysów finansowych, które objęły Europę bądź cały świat. Obserwując sytuację ekonomiczną krajów Wspólnoty Europejskiej nasuwa się kilka ważnych pytań a mianowicie, czy można mówić już o względnej stabilności i równowadze makroekonomicznej w krajach UE? Czy może państwa te nadal tkwią w pułapce dekoniunktury i niekorzystnej sytuacji finansowej? Które z nich najsprawniej poradziły sobie z wychodzeniem z recesji? I jakie czynniki sprzyjały poprawie koniunktury? W pracy postawiono hipotezę: okres odbudowy

gospodarczej krajów UE po 2009 r. rodzi realne przesłanki wejścia na ścieżkę równowagi i stabilności makroekonomicznej w przyszłej perspektywie.

W rozdziale pierwszym wyjaśniono przesłanki wyboru grupy badawczej i zastosowane metody badawcze. Biorąc pod uwagę zależności między wielkością i zmianami produkcji a stanem finansów publicznych w rozdziale drugim dokonano analizy kształtowania się wskaźników ekonomicznych. Zmiany w zakresie wskaźników fiskalnych ujęto natomiast w rozdziale trzecim. Odnosząc się do postawionej hipotezy w podsumowaniu przedstawiono najważniejsze konkluzje wynikające z przeprowadzonych analiz.

Grupa badawcza i metoda badania

W badaniu wykorzystano roczne dane statystyczne z bazy EUROSTAT oraz AMECO. Grupa badawcza obejmuje wybrane państwa tj. Polska, Bułgaria, Rumunia oraz Słowenia, Cypr i Malta. Przy wyborze kierowano się tym, że wymienione kraje cechuje podobieństwo w zakresie konwergencji politycznej, prawnej i gospodarczej związanej z członkostwem w Unii Europejskiej. Aczkolwiek należy zauważyć, że Bułgaria i Rumunia są najmłodszymi beneficjentami korzyści płynących z członkostwa w Unii Europejskiej. Charakterystyczne dla nich, a także dla Polski są wspólne cechy historyczne tj. przynależność do bloku wschodniego i transformacja ustrojowa. Kraje te wykazują podobieństwo w zakresie powierzchni zajmowanej na mapie Europy należą bowiem do grupy krajów średnich. Do 2009 r. Bułgaria, Rumunia i Polska zaliczane były do najuboższych w Unii Europejskiej. Sytuacja ta w przypadku Rumunii i Bułgarii nie zmieniła się. W żadnym z tych krajów nie przyjęto jak dotychczas waluty euro.

W odróżnieniu do tego Słowenia, Cypr i Malta to członkowie strefy euro. Słowenia jako pierwszy postkomunistyczny kraj przyjęła wspólną europejską walutę w 2007 r. , a od 1 stycznia 2008 r. są nimi także Cypr i Malta. Podobnie jak uprzednio, także i te kraje wykazują pewne podobieństwa zarówno w zakresie zajmowanej powierzchni (to kraje małe i średnie), jak i liczby ludności (liczba ludności jest mniejsza niż 1% ogółu ludności UE). Słowenia, Cypr i Malta to kraje zaliczane do średniozamożnych w grupie członków Wspólnoty.

W dążeniu do rozpoznania kształtowania się głównych determinant sytuacji makroekonomicznej przeprowadzono badanie zależności pomiędzy popytem krajowym i PKB oraz wysokością eksportu i PKB w badanych krajach. W tym celu wykorzystano współczynnik korelacji Pearsona. Ocenę sytuacji finansowej przeprowadzono na podstawie miar interwencji fiskalnej. Okres badawczy obejmuje lata 2000 – 2016. Z uwagi na brak danych w niektórych przypadkach okres ten został skrócony.

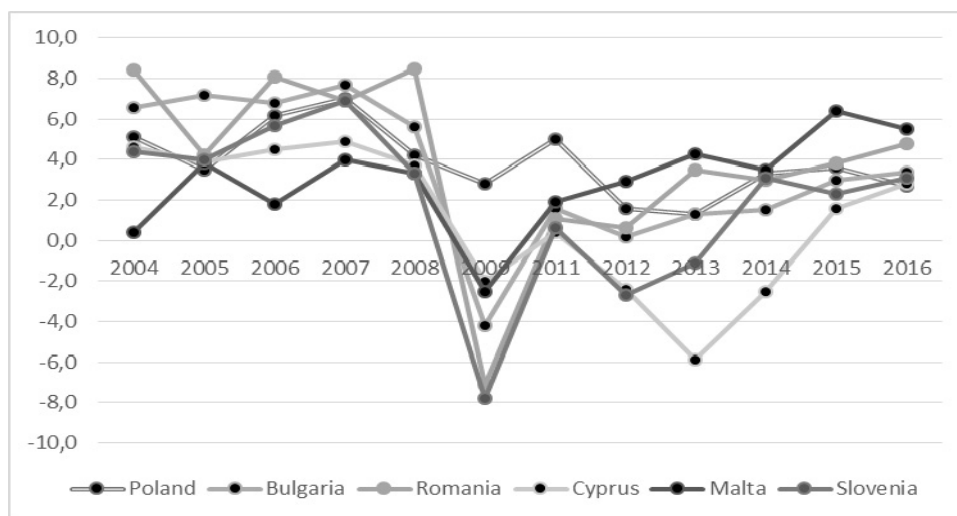
Kształtowanie się wybranych kategorii ekonomicznych

Jak słusznie zauważają R. Baldwin i F. Giavazzi [2015, s. 19] czas trwania kryzysu zasadniczo zależy od rozmiarów początkowych nierównowag, a także od tego jak szybko i skutecznie zareaguje na nie rząd. Autorzy ci pesymistycznie twierdzą, że kryzys obecnych czasów jest daleki od zakończenia i, że potrzeba podjąć dodatkowe środki, aby o dekoniunkturze mówić w czasie przeszłym. Niektórzy uznają, że niezbędny jest szokowy wzrost popytu, aby pobudzić gospodarkę [Marelli, Signorelli, 2017, s. 173].

Inni zaś zwracają uwagę na obudowę instytucjonalną gospodarki [North, 2002, s. 3], która nierzadko wbrew opinii o jej negatywnym wpływie na wzrost gospodarczy w krajach słabej rozwiniętych zaznacza swoją obecność w realiach gospodarczych. Tymczasem S. Gomułka [2016, s. 1] zauważa, że ostatnie badania empiryczne potwierdzają, że zmiany instytucjonalne są jednym z kluczowych czynników systematycznego wzrostu gospodarczego. Dobór instytucji zarówno zwiększających stabilność (tzw. instytucje stabilizacyjne), ale również tych napędzających wzrost gospodarczy (tzw. instytucje napędowe) byłby w tym wypadku pożądanym.

W krajach UE okres załamania gospodarczego z 2009 r. poprzedzała stagnacja, która przejawiała się 2% tempem zmian PKB¹. Począwszy od 2010 r. gospodarka UE dodatkowo spowolniła do poziomu 1,3%. To oznacza, że nie powróciła na ścieżkę wzrostu sprzed kryzysu. Tym samym przedłużył się okres stagnacji gospodarczej. Powolne wychodzenie z załamania gospodarczego wydaje się być widoczne od 2013 r. Czy zatem taki trend jest charakterystyczny dla wybranych państw? W 2009 r. najgłębsze załamanie gospodarcze wystąpiło w Słowenii oraz Rumunii i przekroczyło 7%. W kolejnych latach sytuacja gospodarcza stabilizowała się. Krajem, który odnotował najniższy spadek koniunktury był Cypr. Jednak w latach 2012-2014 wystąpił tam ujemny wzrost gospodarczy, który utrzymywał się najdłużej spośród pozostałych krajów. Inaczej niż w pozostałych państwach, w Polsce odnotowano dodatnie tempo wzrostu PKB w 2009 r. W kolejnych latach sytuacja gospodarcza istotnie poprawiała się. Wzrost PKB w 2011 r. wyniósł 5%. Od 2010 r. utrzymuje się na poziomie 3% średniorocznie. Niektórzy twierdzą, że za ten wyjątkowo dobry stan koniunktury odpowiada wyższa konkurencyjność polskiej gospodarki na tle krajów UE [Owsiak 2016, s. 35]. Korzystna sytuacja gospodarcza występuje również w Bułgarii i na Malcie. W krajach tych, po 2009 r. widoczny jest utrzymujący się trend wzrostowy z niewielkimi wahaniami PKB. Średnioroczne tempo zmian PKB na Malcie oscyluje wokół 4% i jest najwyższe spośród pozostałych krajów. Z uwagi na brak danych, kształtowanie się PKB przedstawiono dla okresu 2004-2016 na wykresie 1.

¹ PKB w cenach bieżących zostało wycenione w cenach z roku poprzedniego.

Wykres 1. Stopa wzrostu gospodarczego w latach 2004-2016 (%)*

Legenda: (*) ujęcie realne.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, dostęp: 01.09.2017.

W obserwowanej grupie zarysowuje się stopniowe odrabianie zaległości i powolne, wręcz leniwe wkraczanie na ścieżkę wzrostu gospodarczego. Wzrost gospodarczy wspierany jest głównie przez popyt krajowy, który stanowi średnio około 80% PKB. W całym okresie, największy udział popytu w tworzeniu PKB charakteryzuje Cypr (ponad 82% średniorocznie), najniższy zaś Słowenię (73% w tym samym ujęciu). Najwyższe wartości tego wskaźnika odnaleźć można w pierwszej połowie badanego okresu, w której to gospodarka Bułgarii i Rumunii wspierana była głównie przez popyt krajowy. Po 2009 r. udział popytu krajowego w tworzeniu PKB zmniejszył się w największym stopniu na Malcie oraz w Rumunii. Na Cyprze natomiast udział ten wzrósł. Biorąc pod uwagę tempo zmian wielkości popytu krajowego to Polska, Bułgaria i Rumunia szczególnie dotkliwie odczuły wahania w tym zakresie. Wielokrotne dwucyfrowe zmiany w wielkości popytu krajowego charakterystyczne przede wszystkim dla okresu sprzed kryzysu stanowią o gwałtowności i niestabilności tej kategorii w tworzeniu PKB. Słowenię, Cypr i Maltę częściej dotykały okresy spadku tempa wzrostu popytu krajowego. Najbardziej dynamiczny wzrost popytu krajowego miał miejsce w Rumunii. W trzynastoletnim okresie badawczym oscylował wokół 9% średniorocznie. W Polsce było to prawie 6%, natomiast w Słowenii i na Cyprze tempo zmian popytu było najsłabsze i wynosiło około 3% w tym samym ujęciu [obliczenia własne na podstawie: <https://ec.europa.eu/info/business...>, dostęp: 01.09.2017]. Ponieważ kategorie makroekonomiczne cechuje wielopłaszczyznowość zależności merytorycznych wykorzystano wzór na współczynnik korelacji Pearsona dla zbadania siły współzależności pomiędzy finalnym popytem krajowym (x_1) a wielkością produktu krajowego brutto (Y) oraz wysokością eksportu (x_2) a wielkością produktu krajowego brutto (Y)². Dane zostały uśrednione dla dwóch podokresów. Wyniki przedstawiono w tabeli 1.

² Współczynnik korelacji przyjmuje wartości od -1 do 1. Korelacja na poziomie 1 oznacza idealną dodatnią współzależność, a na poziomie -1, doskonale ujemną. Wynik 0 to całkowity brak korelacji liniowej. Istotna zależność występuje, gdy wskaźnik ten przekracza 0,7 bądź -0,7.

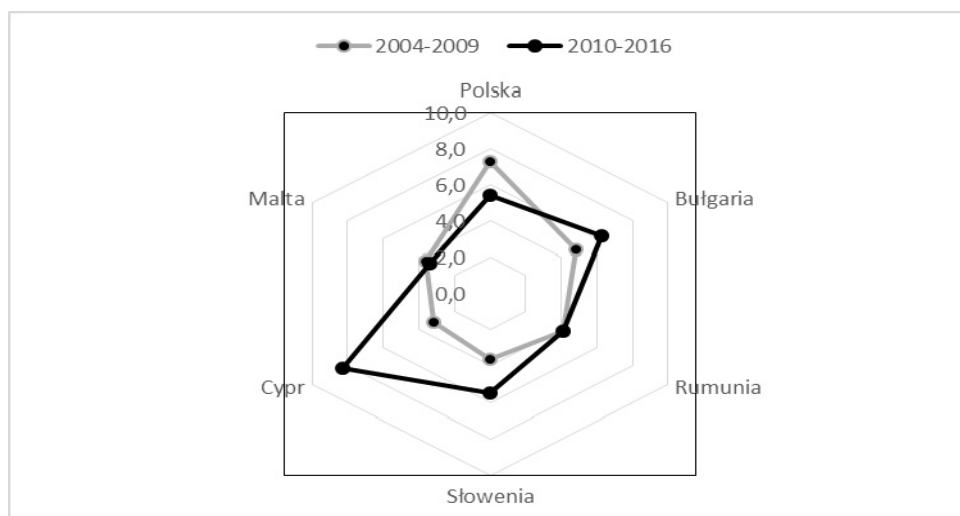
Tabela 1. Współczynnik korelacji w latach 2000-2016

Wyszczególnienie	2000-2009	2010-2016	2000-2009	2010-2016
	X_1/Y		X_2/Y	
Polska	0,998	0,993	0,983	0,984
Bułgaria	0,997	0,974	0,976	0,929
Rumunia	0,998	0,992	0,986	0,980
Słowenia	0,985	0,782	0,974	0,879
Cypr	0,997	0,984	0,946	-0,697
Malta	0,989	0,989	0,953	0,961

Źródło: Obliczenia własne na podstawie: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, 01.09.2017.

Z pomiaru siły związku badanych kategorii wynika, że w ujęciu średniorocznym w porównaniu dwóch badanych podokresów, popyt krajowy i PKB cechuje silna i stabilna korelacja. Wysoki wskaźnik występuje we wszystkich krajach i w obydwu badanych podokresach. Jedynie w Słowenii charakterystyczne jest obniżenie się tego współczynnika, w drugiej połowie obserwowanego okresu. To może wynikać z istotnie niższego udziału popytu w tworzeniu PKB w tym kraju, ale także zmniejszenia wysokości popytu w drugiej połowie obserwowanego okresu. W przypadku popytu zagranicznego, korelacja z PKB także jest bardzo silna. Jednakże, w drugiej połowie badanego okresu, w tym wypadku na Cyprze, wskaźnik korelacji pozostaje ujemny. Wynika to z różnicy kierunków zmian wielkości eksportu i PKB, który w tym czasie cechowała tendencja spadkowa, podczas gdy eksport wzrastał w tym kraju. Saldo wymiany handlowej z zagranicą we wszystkich krajach, z wyjątkiem Rumunii, w całym badanym okresie było kilkakrotnie dodatnie. Inaczej niż w pozostałych krajach, w Słowenii dodatnie saldo utrzymuje się od 2009 r. i ma tendencję wzrostową. Stanowi to swoiste antidotum na negatywne zmiany wielkości popytu w tym kraju. Korzystne zmiany zaszły także w Polsce. Od 2013 r. bilans handlu z zagranicą jest także dodatni.

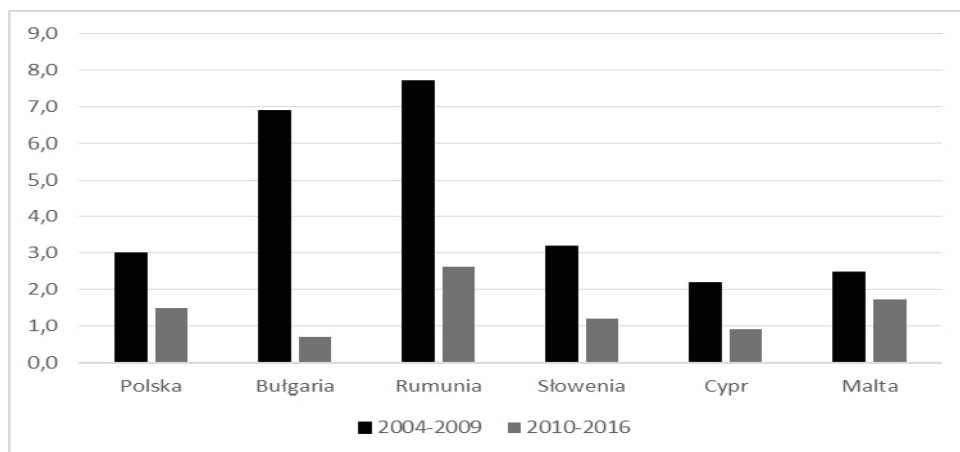
Jednym z czynników decydujących o zmniejszaniu się tempa wzrostu popytu jest brak znaczącej poprawy sytuacji na rynku pracy. Ta zaś zależy m.in. od polityki władz rządzących. M. Postuła [*Czynniki łagodzące...*, 2017, s. 66] twierdzi, że wyższe wydatki na aktywną politykę rynku pracy mogą mieć pozytywny wpływ na przyspieszenie tempa wzrostu. Tym czasem, szeroko debatowany na arenie międzynarodowej wysoki indeks prawnej ochrony zatrudnienia (*Employment Protection Legislation Index*) usztywnia rynek pracy zmniejszając zdolność do kreowania nowych miejsc pracy. Wpływa zatem ograniczająco na poprawę koniunktury. A cechą specyficzną europejskiego rynku pracy jest jego niska elastyczność przejawiająca się relatywnie wysokim bezrobociem. Najwyższy poziom stopy bezrobocia utrzymywał się w Polsce i na Cyprze. Najniższy zaś udział bezrobotnych wśród ogółu ludności charakteryzował Malte. Stopa bezrobocia w tym kraju, a także w Rumunii, bez względu na stan koniunktury pozostawała najbardziej stabilna i oscylowała w całym okresie wokół 3% i 4% odpowiednio. Lekkie fluktuacje stopy bezrobocia zaobserwować można jednakowo w Bułgarii i Słowenii. Dane przedstawiono na wykresie 2.

Wykres 2. Stopa bezrobocia w latach 2004 – 2016 (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, dostęp: 5.09.2017.

Zmniejszaniu się tempa wzrostu gospodarczego towarzyszył spadek cen we wszystkich krajach. Zgodnie z kryterium inflacyjnym zawartym w Traktacie z Maastricht do oceny stabilizacji cen w krajach UE służy Zharmonizowany Wskaźnik Cen Konsumpcyjnych (*Harmonized Indices of Consumer Prices*). Dane przedstawiono na wykresie 3.

Wykres 3. Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych w latach 2004 – 2016 (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, dostęp: 5.09.2017.

Charakterystyczne i najgłębsze zmiany tego indeksu wystąpiły w Bułgarii i Rumunii. Po 2008 r. to w Bułgarii miał miejsce drastyczny i utrzymujący się do 2016 r. spadek cen z niewielkimi odchyleniami w latach 2010 – 2011. Podobnie także w pozostałych krajach. Zmiany te nie były jednak tak dotkliwe. Od 2012 r. trend spadkowy

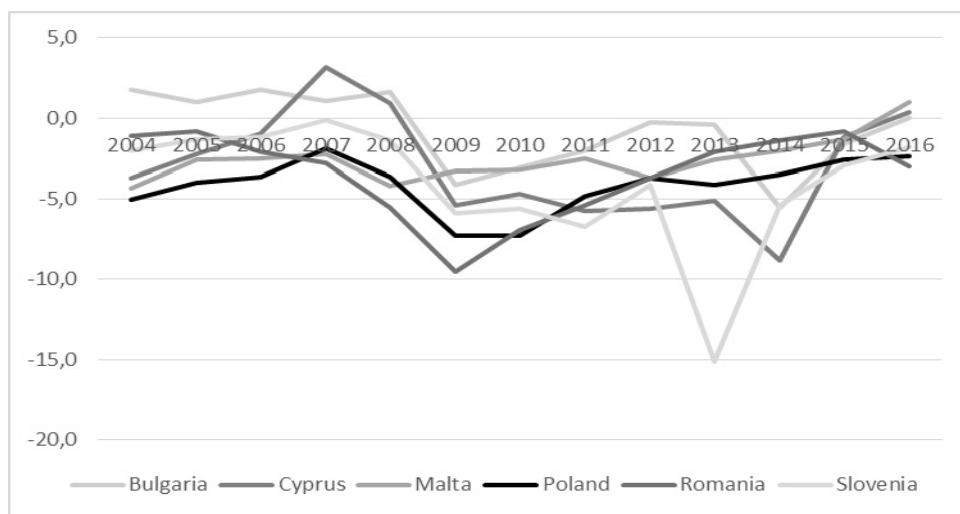
wskaźnika prowadzący w wielu przypadkach do deflacji utrzymywał się we wszystkich krajach, z wyjątkiem Malty. Przytoczone dane zdają się wskazywać, że rządy krajów były mniej skłonne poświęcać wzrost gospodarczy w celu stabilizowania cen.

Zmiany w zakresie wskaźników sfery fiskalnej

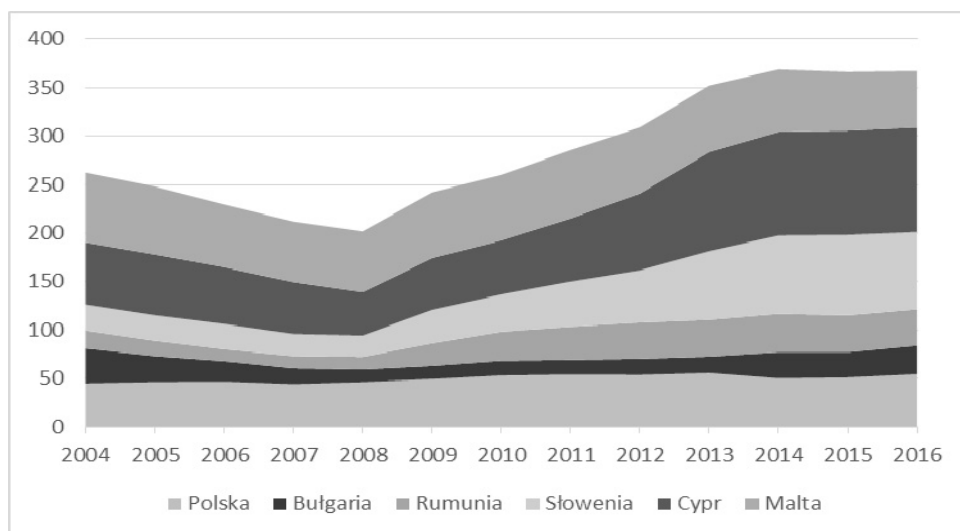
Naturalne wahania koniunktury powodują, że osiągnięcie stabilności finansowej jest niezwykle trudne. Kryzys systemowy współczesnych czasów spowodował jednak, że ranga skutecznej polityki fiskalnej wzmocniła się pomimo tendencji do dystansowania się państwa od sfery realnej gospodarki obserwowanej do 2009 r. Taką opinię potwierdzają dane, które pokazują, że w całym okresie badawczym średnioroczna relacja dochodów publicznych do PKB w krajach UE ogółem kształtowała się na poziomie 44%. Do 2009 r. ten stosunek był niewiele niższy i wynosił 43,5%, począwszy zaś od 2010 r. wzrósł do poziomu 45%. Wydaje się zatem, że zastosowane przez władze środki konsolidacji przyniosły wymierny efekt w postaci wzrostu dochodów publicznych. Nie należy jednak pomijać faktu, że zmiany w poziomie fiskalizmu mogą być skutkiem fluktuacji produkcji, gdyż wpływ inflacji w tym okresie można wykluczyć. Na tym tle zarysowują się istotne różnice pomiędzy krajami. Najniższy poziom fiskalizmu cechuje Rumunię i oscyluje wokół 33% średniorocznie. I chociaż Cypr od lat uznawany jest za raj podatkowy wskaźnik dochodów publicznych do PKB nie należy do najniższych i wynosi 37%. W Polsce i na Malcie relacja dochodów publicznych do PKB należy do średnich wynosząc około 39%. Zaś w Słowenii przekracza 43%. Charakterystyczne są również istotne różnice w poziomie wydatków publicznych. W latach 2004-2016 relacja wydatków publicznych do PKB w krajach UE oscyluje wokół 47%. Do 2009 r. wskaźnik alokacji nie przekraczał w ujęciu średniorocznym 46%. Po 2010 r. wzrósł do 48%. Także i w Polsce wskaźnik ten należy do wyższych (43,5%). Najniższy poziom alokacji cechuje zaś Rumunię oraz Bułgarię i jest to około 37% PKB [obliczenia własne na podstawie: <https://ec.europa.eu/info/business>, dostęp: 01.09.2017].

W latach 2004-2016 saldo budżetowe UE oscylowało wokół -3,3% PKB średniorocznie. Stan finansów publicznych po 2010 r. uległ pogorszeniu, ujemne saldo budżetowe wzrosło do -3,7% PKB. Najtrudniejsza sytuacja fiskalna dotyczy Polski i Słowenii. Ujemne saldo budżetowe oscyluje tam wokół 4% PKB średniorocznie. Interesujące jest to że Słowenia jako jedno z niewielu państw w strefie euro nie podlegała procedurze nadmiernego deficytu przed przyjęciem wspólnej waluty. Jest również jednym z tych nielicznych nowych państw członkowskich, które nie zostały nią objęte tuż po akcesji do Unii Europejskiej w 2004 r. [*Przestrzeganie kryterium...*, 2010, s.14, 64]. Niewielkie zmiany stanu finansów publicznych zauważyć można jedynie w Bułgarii. Ujemne saldo budżetowe jest tam stosunkowo niskie i w ujęciu średniorocznym nie przekroczyło 1% PKB. Dane przedstawiono na wykresie 4.

W krajach UE poziom długu publicznego oscylował w badanym okresie wokół 74% PKB. Do 2009 r. dług publiczny przekraczał niewiele ponad 62% PKB. Podczas gdy od 2010 r. utrzymuje się na poziomie około 83% PKB średniorocznie. W latach 2004-2016 najwyższe zadłużenie publiczne cechuje Cypr (74% PKB). Natomiast Bułgaria i Rumunia to kraje z najniższym (21 i 27% PKB odpowiednio). Na tle badanej grupy, Polska to kraj średnio zadłużony (50% PKB). Dane statystyczne przedstawiono na wykresie 5.

Wykres 4. Saldo budżetowe w relacji do PKB w latach 2004 – 2016 (%)
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.

Wykres 5. Dług publiczny w relacji do PKB w latach 2004 - 2016 (%)
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, dostęp: 5.09.2017.

Wnioski

W rezultacie przeprowadzonych analiz pojawia się kilka istotnych spostrzeżeń, a mianowicie:

W przypadku krajów nienależących do strefy euro średnioroczne tempo wzrostu PKB w całym okresie badawczym utrzymywało się na istotnie wyższym poziomie (3,5%) w porównaniu z tempem zmian PKB Słowenii, Cypru i Malty (2%). O ile jednak

w pierwszym przypadku wzrost gospodarczy do 2009 r. oscylował wokół prawie 5%, o tyle w krajach strefy euro było to zaledwie 2,6%. PKB w ujęciu realnym w okresie po 2010 r. zmniejszył się jednak w większym stopniu w Polsce, Bułgarii i Rumunii podczas gdy w drugiej grupie, spadek wyniósł jedynie 1,2 p.p. w tym samym ujęciu. Przyczyną znaczących zmian PKB wśród krajów nienależących do strefy euro było istotne zmniejszenie się popytu krajowego, który w tej grupie cechował wysoki udział w PKB.

W okresie 2004-2016 charakterystyczne dla Polski, Rumunii i Bułgarii jest występowanie relatywnie wysokiego ujemnego salda w handlu zagranicznym. Jedynie w Polsce w drugiej połowie badanego okresu saldo to jest dodatnie. Natomiast w krajach strefy euro eksport netto w większości lat badanego okresu miał korzystny wpływ na stan koniunktury, z wyjątkiem Cypru.

Problem bezrobocia dotyka w nieznacznie większej mierze kraje nienależące do strefy euro. Aczkolwiek stopa bezrobocia jest tam stosunkowo niska i wynosi około 5%. Relatywnie wyższy wzrost stopy bezrobocia po 2010 r. zaobserwować można natomiast w Słowenii i na Cyprze.

Wskaźnik HICP jest wyższy i podlega większej fluktuacji w krajach niebędących członkami strefy euro.

Relatywnie trudniejsza sytuacja finansowa występuje wśród krajów należących do strefy euro. Po 2010 r. zarówno deficyt budżetowy jak i poziom zadłużenia publicznego przekraczają tam fiskalne kryteria konwergencji Traktatu z Maastricht. Kraje nienależące do strefy euro cechuje stosunkowo niski poziom zadłużenia publicznego.

Kraje należące do strefy euro cechuje większa stabilność makroekonomiczna. Natomiast pozostałe kraje charakteryzuje relatywnie lepsza sytuacja fiskalna.

Podsumowanie

Nierównomierny rozwój charakterystyczny dla gospodarek na całym świecie sprzyja cyklicznemu powstawaniu kryzysów. Nie są one regularne stąd niezwykle trudno przewidzieć czy i kiedy wystąpią oraz jaki będzie ich czas trwania. Przeprowadzone analizy dowodzą, że trudno o jednoznaczną odpowiedź dotyczącą kierunku zmian PKB w przyszłej perspektywie. Po 2010 r. mimo poprawy salda z zagranicą, sytuacja gospodarcza w państwach pogorszyła się, towarzyszył temu spadek inflacji i wzrost bezrobocia. Dochody publiczne były niższe lub w niektórych przypadkach pozostały na niezmiennym poziomie. A wydatki publiczne inaczej niż dochody w niektórych przypadkach wzrosły. W rezultacie, pogłębiły się problemy finansowe. Perspektywa uzyskania równowagi i stabilności makroekonomicznej rysuje się w świetle coraz silniejszego włączania się gospodarek w światowe przepływy towarów, usług i czynników produkcji. Ich wrażliwość na zmiany otoczenia stale rośnie. W konkluzji trzeba zatem podkreślić, że prowadzenie roztropnej polityki finansowej, będzie w tym przypadku kluczowe bowiem może łagodzić niekorzystny wpływ szokowych zmian w gospodarce.

Bibliografia

Baldwin R., Giavazzi F., *The Eurozone Crisis. A Consensus View of the Causes and a Few Possible Remedies*, Centre for Economic Policy Research, CEPR Press, 2015.

Gomułka S. *Instytucje a mechanizmy długo i średniookresowego wzrostu gospodarczego w skali globalnej*, Studia Ekonomiczne nr 3, 2016.

Marelli E., Signorelli M., *Eurozone: Crises, Wrong Policies and the Needed Reforms*, in: *Sustainable Growth in the EU*, edit. by L. Paganetto, Springer International Publishing AG 2017.

Nawrot W., *Globalny kryzys finansowy XXI wieku. Przyczyny, przebieg, skutki, prognozy*, Wydawnictwo CeDeWu, Warszawa 2009.

North D. C. *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*, Cambridge University Press, Cambridge 2002.

Polityka podatkowa krajów UE wobec kryzysu finansowego, red. nauk. S Owsiak, PWE, 2016.

Postuła M. *Czynniki łagodzące skutki kryzysu gospodarczego*, w: *Globalna i lokalna ekonomia rozwoju – szanse i zagrożenia*, red. nauk. Raczkowski K., Klepacki J., Wydawnictwo Społecznej Akademii Nauk, Warszawa 2017.

Przestrzeganie kryterium fiskalnego w państwach strefy euro, Europracowania 9/2011, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2010.

Źródła internetowe

https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/indicators-statistics/economic-databases/macro-economic-database-ameco_en, dostęp: 01.09.2017.

<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, dostęp: 01.09.2017.

Summary

The purpose of the article is an attempt to assess the prospects of entering the path of macroeconomic balance and stability in EU countries. A hypothesis was made in the work: the period of economic recovery of EU countries after 2009 raises real conditions for entering the path of macroeconomic balance and stability. The study of the relationship between domestic demand and GDP as well as the level of exports and GDP was carried out using the Pearson correlation coefficient. The assessment of the financial condition of the countries was made on the basis of measures of fiscal intervention. The research period covers the years 2000 – 2016. The first chapter explains the conditions for choosing a research group and applied research methods. The second chapter analyses the development of economic indicators. Changes in the scope of fiscal indicators are included in the third chapter. The summary presents the most important conclusions resulting from the conducted research.

Key words: economic crisis, fiscal indicators, macroeconomic indicators

Informacja o autorze:

Dr Alina Klonowska

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Wydział Finansów i Prawa

Katedra Finansów

klonowska@uek.krakow.pl